

Ὠχεανέ! ὦ πάτερ μου! Πῶς οὕτω τὰ ἐκπλήττω;
 Κ' ἐγὼ δὲν ἤμην κύμα πρὶν κοσμήσω οὐρανοὺς;
 Ἦ μυχωμένη κοίτη σου, μὴ λίκνον μας δὲν ἦτο;
 Μὴ ὅλα δὲν μᾶς ἔτεκες ψυχὰς τοῦ ἀχανοῦς;

Μὴ ὅλα δὲν ἐπαίζομεν ἐπ' ἄμμου ἠπλωμένα;
 Δὲν εἴχομεν τὸν σκόπελον, κοινὴν ἡχὴν παθῶν;
 Πρὸς ὦραν χωριζόμενα, πλὴν πάλιν ἡνωμένα,
 Ποσάκις ἐθηλάσαμεν τὸν μέγαν σου βυθόν!

Ἀλλ' αἰφνης τῶν ἀδύσσωσιν σου τὰ σκότῃ διαθραύει
 Ὁ φωτοβόλος βασιλεὺς· με βλέπει ἐμπαθῆς,
 Ἦ παντοδύναμος ἀκτὶς τὸ μέτωπόν μου ψαύει,
 Κ' εἰς τ' οὐρανοῦ τὰ στρώματα ὑφούμαι παρευθύς.

Οὕτω, ποτὲ ἀνάπαυσις τί εἶναι δὲν γνωρίζω·
 Ἦ φύσις, αἰκίνητος ἐργᾶτις, πλαστουργεῖ,
 Καὶ πράκτωρ τῆς πειθήνιος, τὴν ὑπάρξιν κομίζω·
 Ἀντλῶ ἐγὼ τὴν θάλασσαν, ἀντλεῖ ἐμὲ ἡ γῆ.

Εἰς τὰς ἀτμώδεις μύλας μου, τὸ πᾶν μεταμορφοῦται·
 Χαλκεύεται ὁ ἄνεμος, μορφοῦται ὁ καιρὸς,
 Ἀθάνατος ἡ ὕλη μου, αἰεὶ ἀνανεοῦται·
 Ἰσχύς μου, τὸ αἰώνιον, καὶ νόμος μου: Ἐμπρός!

Φ. Α. ΒΟΥΤΖΙΝΑΣ.

Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ.

Αἱ μεγάλοι πρόσκαιροι μεταθέσεις τῶν λαῶν ἃς ἐπὶ ἠνεγκεν ὁ τελευταῖος γαλλογερμανικὸς πόλεμος, προσεῖλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἰατρῶν ἐπὶ παραδόξου τινὸς ἀσθενείας, τῆς νοσταλγίας, ἧς ἀνεφάνησαν, μάλιστα μεταξὺ τῶν ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων συνελθόντων μεταβατικῶν στρατευμάτων, φαινόμενα περιεργότατα. Ἡ νοσταλγία εἶναι τινὲς πραγματικὴ νόσος,

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΤΛ. Δ').

προκαλοῦσα συμπτώματα καὶ ἀνωμαλίας τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος ὅπως διακεκριμένας, νόσος πολλάκις ἐπιφέρουσα τὸν θάνατον. Ἰατρός τις διάσημος ὁ διδάκτωρ Β. Δελαγρανδιέρ, ὅστις ὡς δόκιμος ἄλλοτε τοῦ ναυτικοῦ, καὶ προσφάτως ἔτι ἰατρός ἐν τινὶ τῶν νοσοκομείων τῶν Παρισίων, ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ σπουδάσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὸ περὶ νοσταλγίας, ἐδημοσίευσεν ὑπόμνημα περὶ αὐτῆς, ἐξ οὗ ἐρανίζομεθα περιστατικὰ τινὰ ἄξια λόγου.

Ὁ Sauvage χαρακτηρίζει τὴν νοσταλγίαν

αν διὰ τεσσάρων λέξεων: *μελαγχολίας*, *ἀνπρίας*, *ἀγορεξίας*, *ἀδυναμίας*. Ὁ νοσταλγὼν ἀπόλλυσι τὸ πρῶτον τὴν εὐθυμίαν του, τὴν δραστηριότητά του, καὶ ζητεῖ τὴν ἀπομόνωσιν, παραδιδόμενος εἰς τὴν καταδιώκουσαν αὐτὸν σταθερὰν ιδέαν, τὴν ιδέαν τῆς πατρίδος του. Μεταποιεῖ καὶ ὠραίζει τὰς ἀναμνήσεις τὰς συνδεούσας αὐτὸν μετὰ τῆς χώρας ἐν ἣ ἀνετράφη, πλάττων κόσμον ἰδανικὸν, ἐν ᾧ τοσοῦτον σταθερῶς προσηλοῦται ἢ φαντασία αὐτοῦ, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ. Ἀποφεύγει τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἄλλοτε ὑπερηγάπα, ἀποστρέφεται τὰς διασκεδάσεις, καὶ ἐργίζεται ὁσάκις θέλωσι νὰ τὸν παρηγορήσωσιν. Ἡ φαντασιώδης πεποίθησις ἣν ἔχει, ὅτι δὲν θέλει πλέον ἐπανίδει τὴν πατρίδα του, καὶ ἡ λύπη ἣν διὰ τοῦτο αἰσθάνεται, παράγουσιν ἐν αὐτῷ ἀνωμαλίας δυναμικὰς, αἵτινες κατ' ὀλίγον ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ λοιποῦ ὁργανισμοῦ. Οἱ χαρακτηρισ τοῦ προσώπου του ἀλλοιοῦνται, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ εἶσιν ἀκίνητοι καὶ ἀνκίσθητοι, καὶ ἡ ὄψις του δηλοῖ νάρκωσιν: ἔπειτα δ' αἱ κινήσεις αὐτοῦ χαινοῦνται, μαρτυροῦσαι ἐδυνηροὺς δισταγμοὺς τῆς θελήσεως. Ταῦτα διαδέχεται ἡ ἀναιμία, τὸ δέρμα γίνεται ξηρὸν καὶ γεῶδες, οἱ μυκῶδεις ὑμένες ἀποχρωματίζονται, αἱ ἐκκρίσεις ἐλαττοῦνται, ὁ σφυγμὸς ἐξασθενεῖ, καὶ ἀταξίαι ἀναφαίνονται ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ. Ἡ αὐτὴ ἀνωμαλία ἐπέρχεται ἐπὶ τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν· ἐπειδὴ ὁ νοσταλγὼν μένει σχεδὸν ἄσιτος, ἀναφαίνονται γαστρικαὶ ἀταξίαι. Παρὰ ταῖς γυναῖξιν ἡ χλωρίσις ἐμφανίζεται μετὰ τῶν συνήθως παρεπομένων αὐτῇ ποικίλων νευροπαθήσεων, παραμελούσαις τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὰ λοιπὰ πάθη των, καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν φιλαρέσκειάν των· ταῦτα δὲ παρακολουθοῦσι ρίγη ἄτακτα, ἰδρώτες νυκτερινοί· τοῦτο ὁ *Broussais* ἐκάλει ἐκτικὸν πυρετὸν, καὶ ὁ *Lorry* φθίσιν ξηρὰν τῶν μελαγχολικῶν. Τέλος ὁ ἀσθενὴς ἀποθνήσκει στενάζων διὰ τὴν πατρίδα του ἣν δὲν θέλει πλέον ἐπανίδει. Ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τῆς νόσου ταύτης εἶναι τοῦτο, ὅτι ὁ ἀσθενὴς προγινώσκει ὅτι θέλει ἀποθάνει. Πολλάκις οἱ νο-

σταλγοῦντες ἀποθνήσκουσιν ἐκουσίως ἄσιτοι ἢ αὐτοκτονοῦσιν.

Ἡ νοσταλγία προσβάλλει ἰδίως τοὺς ἐφήβους καὶ τοὺς νέους, οὐδεμίᾳ κράσεως φειδομένη. Συνηθέστερον παρατηρεῖται παρὰ τοῖς στρατιωτικοῖς. Κατὰ τοὺς μεγάλους πολέμους τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς αὐτοκρατορίας πολλάκις ἐνέσκηψεν ὡς ἐπιδημία ἐπενεγκοῦσα μεγάλην φθορὰν εἰς τὰ στρατεύματα. Ὁ *Desgenettes* διηγεῖται ὅτι εἰς *Saint-Jean-d'Acre* συνανεμίγη μετὰ τοῦ λοιμοῦ καταστήσασα αὐτὸν φονικώτερον! Ἐπὶ τῶν πλωτῶν φυλακῶν τῶν Γαδέρων καὶ τοῦ Πλυμοῦθ, ἐνθα ἐρρίφθησαν μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ *Baylen* οἱ στρατιῶται τοῦ στρατηγοῦ Δουπὸν, ἐπὶνέγκε τὸν θάνατον τόσων Γάλλων ὅσων καὶ ὁ ἰκτερώδης πυρετός. Ἐν Πολωνίᾳ, ἐν Ῥωσσίᾳ ἐδείνωσε πάσας τὰς ἄλλας ἐπιδημίας. Ὁ *Michel Levy* ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸ 21ον σύνταγμα τοῦ ἐλαφροῦ πεζικοῦ, διαμένον ἐν ἔτει 1831 ἐν Πελοποννήσῳ, προσετέθησαν πολυάριθμοι νεοσύλλεκτοι Κορσικανοί, ὧν πολλοὶ ἀπέθανον ὑπὸ νοσταλγίας ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τοῦ Ναυκρίνου.

Ἐπὶ τοῦ τελευταίου γαλλογερμανικοῦ πολέμου πολυάριθμοι αἰχμάλωτοι γάλλοι ἀπαχθέντες εἰς Γερμανίαν ἐγένοντο θύματα τῆς νοσταλγίας. Ἐπίσης ἐνέσκηψε μετὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν μεταβατικῶν ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων καὶ μάλιστα περὶ τὸ τέλος, ὅτε αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀποτυχίαι καὶ τὰ δεινὰ κατέβαλον τοὺς Ῥωμαλεωτάτους τῶν ὁργανισμῶν. Πολλὰ κρούσματα νοσταλγίας ἀναφανέντα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν τοῖς νοσοκομείοις ἐνεποιοῦν μεγάλην ψυχικὴν ὀδύνην. Μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρομεν τὸ ἐπόμενον οὕτινος ἐγενόμεθα αὐτόπται. Τὴν 4 Ἰανουαρ. 1871 ὁ νέος μαρκέσιος δὲ P.... εἰκοσιτετραετὴς τὴν ἡλικίαν, μεταβατικὸς στρατιώτης ἐκ Φινιστέρης, μετηνέχθη εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον τοῦ *Bicêtre*, πάσχων ἐλαφρὰν εὐλογίαν καὶ βρογχίτιδα, ἐξ ἧς μετ' οὐ πολὺ ἰάθη. Ἀλλ' ἡ ἀσθένεια αὐτὴ οὐδόλως ἀνησύχει αὐτόν, ἦτο προκατειλημμένος ὑπὸ ἄλλων σκέψεων. Ἐ-

τρωγεν δλίγιστον, προσευχόμενος καὶ κλαί-
ων, καὶ πᾶσαν τέρψιν ἢ παρηγορίαν ἀπω-
θῶν. Τὴν 10ην Ἰανουρίου πᾶν σύμπτωμα
παθολογικὸν ἐξέλιπεν, ἀλλ' ἡ σωματικὴ
καὶ ἠθικὴ αὐτοῦ ἐξασθένησις τοσοῦτον κῦ-
ξησεν, ὥστε ὁ ἱατρὸς ἐνόμισε χρέος τοῦ πα-
τρικῶς νὰ τὸν νοσητέσῃ. Διόρισαν παρ'
αὐτῷ δύο στρατιώτας καὶ νοσοκόμον, οἵτι-
νες δὲν ἔπαυσον διαλεγόμενοι μετ' αὐτοῦ
περὶ τῆς πατρίδος τοῦ εἰς τὴν βρετανικὴν
διάλεκτον. Πλὴν πάντα ταῦτα ἀπέτυχον.
Τὴν 16ην ἐρωτηθεὶς πάλιν ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ,
βαθέως ἀναστενάξας ἀπήντησε κλαίων πι-
κρῶς: « Τετέλεσται, τὸ αἰσθάνομαι, μέλλω
νὰ ἀποθάνω, εἶναι ἀδύνατον νὰ με σώσητε.
Οὐδέποτε εἶχον ἀποδημήσει ἐκ τῆς Βρεταν-
νίας, ἤμην εὐχαριστημένος, ἤμην πλούσιος,
ἤμην εὐτυχής. Ὁ πατήρ μου οὐδέποτε με
ἐπέπληξε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ, καὶ με
ἄφηνεν ἐλεύθερον νὰ κάμνω ὅ,τι θέλω: δὲν
ἠθέλησα νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ ὁ
πατήρ μου με ἐξεπαίδευσεν εἰς τὴν ἑπαυλιν:
ἐμεγάλωσα, ἀνετράφηκα καὶ ἐπαιδεύθην ὑπὸ
τοῦ ἐφημερίου, καὶ διήγον τὸν ἀμέριμον,
ἐνάρετον καὶ ἄγνόν βίον τῶν εὐγενῶν Βρε-
ταννῶν. Τίς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἠθελὸν ποτε
ἀφήσει τὴν Φινιστέρην, καὶ ὅτι ἠθελὸν ἀπο-
θάνει ἐπὶ κλίνης νοσοκομείου παρὰ τὰς θύ-
ρας τῶν Παρισίων! Τὸ προσησθάνθην καθ'
τὴν ἡμέραν ἐμελλόν ν' ἀναχωρήσω ἐκ τῆς
Βρεταννίας, ὅτι τὸ πᾶν τετέλεσται δι' ἐμέ.
Παρευρέθην εἰς Βιλλιέρην, εἰς Σαμπιγνὸ, πο-
λεμήσας ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν
ἠθέλησε νὰ με ἀφαιρέσῃ τὴν ζωὴν, ἠθέλησε
νὰ με δοκιμάσῃ ἀκόμη, γεννηθῆτω τὸ θέ-
λημά του. Ἀχ! ἂν ἤξεύρετε πόσον πᾶσχω!
Νὰ μὴ ἐπανίδω πλέον τὴν ἑπαυλὶν μου,
τὰ δάση, τὰ ποιμένα, τὸν ἵππον καὶ τοὺς
κύνες μου! Ὁ Θεὸς γὰρ με λυτρώσῃ ἀπὸ
τὰ βάσανά μου, καὶ νὰ συγχωρήσῃ τὴν
ἀδυναμίαν μου!... Οἱ κανονοβολισμοὶ σή-
μερον εἶναι σφοδρότατοι, μὴ μέγατε ἐδῶ,
σὰς παρκαλῶ, ἡ αἰθουσα θὰ κρημνισθῇ
μετ' ὀλίγον, αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ μου πλη-
σιάζουσι, καὶ πρέπει νὰ προετοιμασθῶ
ἀποθάνω ὡς καλὸς χριστιανός... » Τὴν

23ην Ἰανουρίου ὁ σφυγμὸς τοῦ ἀσθενοῦς
ἐφθασε τοὺς 110 πλμῶς, τὸ δέριμα ἔγεινε
ξηρὸν, οἱ ὀφθαλμοὶ στίλβοντες, ἐπῆλθε πα-
ραφροσύνη, καὶ ἀπέθανε τὴν 28 τὴν 10ην
ὥραν τῆς πρωῒας.

Ὁ Κ. Β. Δελαγκρανδιέρ ἀναφέρει περὶ
τῆς νοσταλγίας λεπτομερείας περιεργατά-
τας παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. Οἱ Γάλλοι
ὡς μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἐθνῶν ἀφωσιωμένοι
εἰς τὴν χώραν των καὶ μεγάλην αἰσθανόμε-
νοι ἀπέχθειαν εἰς τὸ ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἀπ'
αὐτῆς, προσβάλλονται συνηθέστερον ὑπὸ
τῆς νοσταλγίας. Οἱ κάτοικοι τῶν δυτικῶν
ἐπαρχιῶν καὶ μάλιστα οἱ Βρεταννοὶ, ἔπειτα
δ' αἱ τῶν μεσημβρινῶν καὶ οἱ τῆς Κορσικῆς
εἰσιν ἰδίως ἐπιδεκτικοὶ τῆς ἀσθενείας ταύ-
της. Ὁ θρησκευτικὸς αὐτῶν βίος, τὰ ἀναλ-
λοῖωτα ἤθη των, τὰ ἰδιαίτερα ἔθιμά των,
ἅτινα ἔμειναν ἀμετάβλητα ἐν Βρεταννίᾳ,
τοσοῦτον στενῶς συνδέουσι τοὺς κατοίκους
τῆς ἀρχαίας Ἀρμορικῆς μετὰ τὸ πάτριον αὐ-
τῶν ἔδαφος, ὥστε εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπομα-
κρυνθῶσιν εὐκόλως. — Οἱ Σουηδοὶ ἐπίσης
ἀγαπῶσι τὴν χώραν των καὶ μετὰ λύπης
ἀποδημοῦσι. Καὶ ἐν Ἰταλίᾳ δὲ ἡ νοσταλ-
γία δὲν εἶναι ἀσυνήθης, ἀφ' οὗτου μάλιστα
οἱ νεοσύλλεκτοι μεταφέρονται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς
εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς χώρας. Ἀπὸ τοῦ
1867 μέχρι τοῦ 1870, ἐν τῷ Ἰταλικῷ
στρατῷ ἀνεφάνησαν 203 κρούσματα νο-
σταλγίας, ἐξ ὧν 8 θανατηφόρα. Οἱ Ἀγγλοὶ
καὶ οἱ Γερμανοὶ ἀποδημοῦσι μετὰ μεγαλει-
τέρας προθυμίας· ἰδίως δὲ τῶν Ἀγγλῶν τὸ ἐ-
πιχειρηματικὸν πνεῦμα προφυλάττει αὐτοὺς
ἀπὸ τῆς νοσταλγίας, καὶ δύναται τις νὰ
εἴπῃ ὅτι θεωροῦσιν ὡς πατρίδα πᾶσαν χῶ-
ραν ἐν ἣ κυματίζει ἡ Βρεταννικὴ σημαία.
Ἦττον ἰσχυρὸν εἶναι τὸ κοσμοπολιτικὸν
πνεῦμα τῶν Γερμανῶν, καὶ κατὰ τὸν τε-
λευταῖον πόλεμον πολυάριθμοι ἐκ τοῦ Γερμα-
νικοῦ στρατοῦ ἐγένοντο θύματα τῆς νοσταλ-
γίας· κατὰ τινὰ δ' ἐν Ἀλσατίᾳ ἐκδρομὴν
μου εἶδον νοσταλγοῦντας στρατιώτας ἐκ
Σιλεσίας καὶ Προμερανίας.

Ὁ Σαγάρ λέγει ὅτι τοσοῦτω μᾶλλον
ἀγαπῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν χώραν των, ὥστε

W. W.

φυσικώτερον ζῶσιν, ὅπερ εἶναι ἀληθές. Οἱ ἄγριοι καὶ ἐκ τῶν πεπολιτισμένων οἱ μάλ-
λον ἀγροῖκοι καὶ ἐξ αὐτῶν ἔτι τῶν χειρίστων
κλιμάτων, μετὰ λύπης ἀποδημοῦσιν. Ὁ
Κ. Φουκσάκ ἀναφέρει ὅτι Λάπων τις ἀπα-
χθεὶς εἰς Πολωνίαν, καίτοι μέγας περι-
ποιοῦντο αὐτὸν, -κατελήφθη ὑπὸ μεγίστης
θλίψεως, καὶ τέλος ἐδραπέτευσεν ἐπανα-
κάμψας εἰς τὴν κατὰ ψυχρὸν αὐτοῦ πατρίδα.
Γροιλανδοὶ, ἀπαχθέντες εἰς Δανιμαρκίαν,
κατεφρόνησαν βέβαιον θάνατον ἐπιδάντες
ἐπὶ ἀσθενῶν λέμβων ἵνα περάσωσι τὴν με-
ταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς πατρίδος τῶν θάλασ-
σαν. Τοιαῦτα συμβάντα παρετηρήθησαν καὶ
μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς.
Ὁ Ἀλιζέρτος διηγεῖται τὴν ἱστορίαν νέας
τινὸς Ἰνδῆς, Κουρκμᾶς καλουμένης, συλλη-
φθείσης ἐν τινὶ δάσει, ἔπειτα δὲ ὑπὸ πλου-
σίας τινὸς οἰκογενείας υἱοθετηθείσης. « Φέ-
ρετέ με, ἀνέκραξε, φέρετέ με εἰς τὴν χώ-
ραν ὅπου ἐγεννήθην. Ἀλλ' ὦ μῆτέρ μου, με
ἐλησμόνησας; » Ἡ Κουρκμᾶ ἐτήκετο μα-
ραυνομένη. Ἰδοῦσα δὲ ποτε Ἰνδοῦς τινας ἐκ
τῆς φυλῆς τῆς, ἔφυγε μετ' αὐτῶν. Παράδο-
ξος ὄντως δεσμός ἡ ἀκατάσχετος αὕτη ἀφρ-
σίωσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν γῆν, τὸν οὐ-
ρανὸν, τὴν θεάν τῆς περιορισμένης χώρας
ἐν ἣ διῆλθε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν!
Ὅποιον ἐπιχείρημα κατὰ τῶν διδασκόντων
τὴν ἀλληλεθνή ἐνωσιν τοῦ ἀνθρώπου φι-
λοσόφων!

Ἀλλ' ὁποῖα ἔστιν ἡ παράδοξος αὕτη ἀσθέ-
νεια; —Οἱ πλείστοι τῶν ἱατρῶν ἐθεώρησαν
αὐτὴν εἶδος παραφροσύνης, μανίας ἢ μελαγ-
χολίας. Ὁ Κ. Β. Δελαγρανδιέρ θεωρεῖ αὐ-
τὴν νευροπάθειαν τῶν ὀργάνων τῆς φαντα-
σίας καὶ τῆς μνήμης, ἡ δὲ προφανὴς δια-
φορὰ αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν τῆς παρα-
φροσύνης δικαιολογεῖ τὴν γνώμην του ταύ-
την. Τῶντι ὁ νοσταλγὸς δὲν ἔχει τὰς ἀνο-
ήτους καὶ μωρὰς ιδέας τῶν παραφρόνων·
δὲν φαντάζεται ὅτι καταδιώκεται ὑπὸ δαι-
μόνων, οὐδ' ὅτι μετεβλήθη εἰς λύκον ἢ κύνα.
Δὲν κατέχεται, ὥσπερ οἱ μελαγχολικοὶ, ὑπὸ
τοῦ τρόμου φαντασιώδους ἀσθενείας. Ἐκτὸς
τούτου οἱ περὶ ἄρνοις καὶ οἱ ὑποχονδρικοὶ

εἰσιν ἐν γένει ὑγιεῖς, ἐξαιρουμένης δὲ τῆς
ἀταξίας τῶν ἰδεῶν των, διατηροῦσι τὰς ду-
νάμεις καὶ τὴν εὐσαρκίαν των. Ἀπ' ἐναν-
τίας τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης
μελαγχολίας τοῦ νοσταλγοῦντος εἶναι ἡ δια-
τάραξις τῶν λειτουργιῶν τῆς θρέψεως ὣν ἡ
ἀνωμαλία συχνάκις προξενεῖ τὸν θάνατον.
Τὰ διάφορα εἶδη τῆς παραφροσύνης εἰσὶ
κληρονομικά, οὐδέποτε ὅμως ἡ νοσταλγία.
Ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν
τῆς νόσου ταύτης εἶναι ὅτι δύναται μετὰ
βεβαιότητος νὰ ἰαθῇ πρὶν αἱ ἀνωμαλίας αὐ-
τῆς φέρωσιν εἰς κίνδυνον τὴν ὑγείαν· ἀρ-
κεῖ νὰ ἐπαναγάγωμεν τὸν νοσταλγοῦντα εἰς
τὸν πατρικὸν οἶκον. Τοῦναντίον ὅμως ὅσον
καὶ ἂν θεραπεύσωμεν τὰς περὶ μεγαλείου
ἢ πλούτου ιδέας φιλοδόξου παράφρονος, ἡ
διατάραξις τοῦ λογικοῦ του, ἀντὶ νὰ ἐλατ-
τωθῇ, θέλει μάλλον αὐξήσῃ.

Ὅπως δὲ ποτε ἐν μόνον μέσον θεραπείας
ὑπάρχει διὰ τὸν δυστυχῆ νοσταλγοῦντα,
ὃν ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως τήκει καὶ φο-
νεύει, τὸ ν' ἀποστείλῃ τις αὐτὸν εἰς τὴν
γενέτειράν χώραν του. Ὅσάκις ὅμως τὸ φάρ-
μακον τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, ὅπερ δυ-
στυχῶς ἐστὶ συνηθέστερον, ἡ θεραπεία τῆς
νοσταλγίας πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς ἀνα-
κουφιστικὰ μέσα ὅπως ἠθικὰ καὶ ὑγιεινά.
Τὸ δὲ πρῶτον χρέος τῶν ἱατρῶν εἶναι τὸ
νὰ προλαμβάνωσι τὴν ὀλεθρίαν ἐπενέργειαν
τῶν αἰτίων τῆς νόσου ταύτης. Πρὸς τοῦτο
δὲ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπασχολῶσι δραστη-
ρίως καὶ τέρπωσι διὰ παντὸς ἐφικτοῦ μέ-
σου τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ναύτας τοὺς
ἐκ τῆς πατρίδος των ἀποδημοῦντας. Ἀπε-
δείχθη ὅμως ὅτι ἡ νοσταλγία εἶναι πολὺ
σπανιωτέρα μεταξὺ τῶν ναυτῶν ἢ τῶν στρα-
τιωτῶν τῆς ξηρᾶς, ὅπερ πιθανῶς προέρχε-
ται ἐκ τῶν προσπαθειῶν ὅς καταβάλλουσιν
οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ ὥστε διὰ ποι-
κίλων ψυχγωγιῶν ν' ἀποδιώκωσι τὴν τῶν
ναυτῶν στενοχωρίαν. Καὶ τῶντι μεγίστη
ὑπάρχει εὐθυμία μεταξὺ τοῦ πληρώματος
πλοίου, ἡ τάξις οὐδόπως διαταράσσεται, ἡ
δὲ πειθαρχία διατηρεῖται μετὰ μεγαλειτέ-
ρας προθυμίας. « Ὅσάκις δὲν ἀκούομεν

ἄσματα ἐν τινι πλοίῳ, λέγει ὁ κ. *Foussagrives*, ἐννοοῦμεν πάραυτα ὅποια εἶναι ἡ ἔθικὴ διοίκησις αὐτοῦ. Ὁ Ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας εἰς Κίαν, ἐν τῷ πλοίῳ Φορβέν, οὗτος ἅπαν τὸ πλήρωμα συνέχειτο ἐκ Βρεταννῶν, αἱ κυριώτεροι ἐπὶ τῶν διαχειρισμῶν διαταγαὶ ἐδίδοντο διὰ τῆς ἐθνικῆς σάλπιγγος μπιριού.

Παρά τοῖς νοσταλγοῦσιν ὧν αἰτία τῆς ἀσθενείας εἶναι ἡ ἐκ τῆς γλώσσης ἀπομόνωσις, δραστικὸν φάρμακον εἶναι ἡ ὁμιλία μετ' ἀνθρώπων λαλούντων τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὁ *Esquirol* παρατηρήσας ὅτι πάντες οἱ Βρεταννοὶ οἱ ὄντες εἰς τινὰ τῶν αἰθουσῶν τῆς *Salpêrière* ἐδείκνυσαν δεινότερα συμπτώματα τῶν ἄλλων ἀσθενῶν, διώρισεν ἐν αὐτῇ φοιτητὰς Βρεταννοὺς συστήσας αὐτοῖς νὰ ὁμιλῶσι φιλικῶς μετὰ τῶν συμπατριωτῶν των εἰς τὴν πατριὸν αὐτῶν διάλεκτον. Τοῦτο ἤρκεσε νὰ ἰατρεύσῃ τοὺς νοσταλγοῦντας. — Τοιαῦτα φαινόμενα παρουσιάσθησαν καὶ ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων. Εἰς τὰ κινητὰ νοσοκομεία ὑπῆρχον χωρικοί, καὶ μάλιστα Βρεταννοί, μαραινόμενοι καὶ προφανῶς ἐκασθενοῦντες· ὁ ἰατρὸς ἀπηύθυνεν αὐτοῖς διαφόρους ἐρωτήσεις, ἀλλὰ δὲν ἀπεκρίνοντο ὡς μόνην τὴν διάλεκτον τῆς πατρίδος αὐτῶν ἐννοοῦντες. Ἀμα ὅμως διώριζόν τινὰ δυνάμενον νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν διάλεκτον ταύτην καὶ νὰ τοὺς παρηγορῇ, οἱ ἀπεγνωσμένοι οὗτοι δυστυχεῖς ἀνελάμβανον τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς δυνάμεις των. Ὅταν δὲ πάντα τὰ μέσα ταῦτα ἀποτύχωσιν, εἶναι δὲ ἀδύνατον ν' ἀποσταλῇ ὁ νοσταλγὼν εἰς τὴν πατρίδα του, στρατηγήματά τινὰ δύνανται εἰσέτι νὰ βελτιώσωσι τὴν θέσιν του. Ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῆς Μαγένης οἱ ἰατροὶ ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ τύφου καὶ τῆς νοσταλγίας ἀποδεκατισθέντας στρατιώτας ὅτι ὁ ἀρχιστράτηγος ἔλαβε παρὰ τῶν πολιορκούντων ἄδειαν ἵνα ἐξέρχωνται ἐλευθέρως οἱ ἀναρρωννύοντες στρατιῶται. Ἡ δ' ἐλπίς αὕτη ἐνεψύχωσε πλείστους τῶν δυστυχῶν ἐκείνων. Ὁ *Margery* ἰάτρευε μοναχόν τινὰ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου ἀναγνώσας αὐτῷ πλαστὴν ἐπι-

στολὴν δι' ἧς ὁ ἡγούμενος τὸν προσεκάλει νὰ ἐπιστρέψῃ μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ μοναστήριόν του. — Εἰς τὴν νοσταλγίαν συμβαίνει ὅ,τι καὶ εἰς τὰς ἄλλας νευροπαθείας, εἰς ἃς τὰ ἱατρικὰ φάρμακα οὐδὲν σχεδὸν φέρουσιν ἀποτέλεσμα, μόνη δὲ ἡ φρόνιμος καὶ ἐπιτηδεῖα ἠθικὴ περιποίησις τοῦ ἱατροῦ δύναται νὰ φέρῃ τινὰ βελτίωσιν. X.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Μετ' εὐχαριστήσεως μεγάλης γνωστὸν ποιοῦμεν τοῖς ἡμετέροις ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ ἅς τινες τῷ ὑμετέρῳ Συλλόγῳ μέχρι τοῦδε ἀπέστειλαν καὶ διὰ τοῦ Περιοδικοῦ ἡμῶν ἐδημοσιεύθησαν, ἔτυχον ἀρίστης ὑποδοχῆς παρὰ τοῖς ἐν Εὐρώπῃ σοφοῖς τοῖς ἰδίᾳ περὶ τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας ἀσχολουμένοις. Εἶναι τῷ ὄντι μεγίστη παρηγορία ἐθνικὴ δι' ἡμᾶς, ὅτι τὰ οὕτως ἀτελῶς διασωζόμενα καὶ ἐκτυπούμενα ἐθνικὰ ἡμῶν λείψανα, ἀσπαστῶς ἀποδέχονται ἄνδρες ἄγνοοι τῆς ἐπιστήμης λάτραι καὶ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοῦ σπουδαιότητος καὶ ἀπονίας ἀσχολοῦνται, ἵνα διαφωτίσωσι καὶ ἐρμηνεύσωσιν. Ἀσύγνωστοι λοιπὸν, ἵνα μὴ εἰπῶ ὅτι μεγίστης μορφῆς ἄξιοι, καθίστανται ὅσοι τῶν ἡμετέρων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, Διδάσκαλοι, Ἴατροι, καὶ λοιποὶ λόγιοι, δὲν ἀφιερῶσιν ἐλάχιστον χρόνον ἢ ἀντιγράφωσι καὶ ἀποστέλλωσι τὰς παρ' ἐκάστῳ πρὸ ποδῶν εὕρισκομένας καὶ περιερριμμένας ἐπιγραφάς, ἵνα δημοσιευθῶσι καὶ γινόμεναι γνωσταὶ τοῖς ἀπανταχοῦ λογίοις, συντελέσωσι πρὸς διάσωσιν ἐθνικοῦ πλούτου καὶ διαφώτισιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀρχαίας ἱστορίας, καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν μεταδώσωσι καὶ μορφώσωσι περὶ ἡμῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων εὐνοϊκωτέραν τὴν κακὴν τῶν πολλῶν παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς κρίσιν. Μόνη ἡ ἐπομένη τοῦ Κ. *Foucart* ἐπιστολὴ, πλὴν ἄλλων, δύναται νὰ μαρτυρήσῃ πόσον